

Türkçe Ö?renenler i?çi?n Di?nleme Beceri?si? Öz Yeterli?k Ölçe?i?

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Türkçe Ö?renenler i?çi?n Di?nleme Beceri?si? Öz Yeterli?k Ölçe?i?*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31936>

Özet

Türkçe Ö?renenler i?çin Dinleme Becerisi Öz Yeterlik Ölçe?i (TÖDÖYÖ), yabanc? dil olarak Türkçe ö?renimi gören bireylerin dinleme yeteneklerine dair öz yeterlik inançlar?n? bilimsel olarak ölçmek amacıyla 2016 y?l?nda geli?tirilmis? bir araçtır. Ölçek, Havva Yaman ve F. M. Tulumcu tarafından yürütölen geli?tirme çal??malar? sonucunda ortaya ç?km??tır. Bu ölçek, dinleme becerisinin farkl? bili?sel düzeylerini (temel bilgi, kavrama-sentez ve üst düzey de?erlendirme) kapsayan çok boyutlu bir yapı? hedeflemektedir. Ölçek, dil ö?reniminde önemli bir motivasyon kayna?? olan öz yeterlik alg?s?n? nicel verilerle ortaya koyarak, ö?retmenlere ve ara?t?rmacılara de?erli geri bildirimler sunmay? amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Öz yeterlik, Dinleme Becerisi, Türkçe Ö?renenler, Yabanc? Dil Olarak Türkçe, Ölçek Geli?tirme, Likert.

Yazarlar

Havva Yaman, F. M. Tulumcu

Amaç

Ölçe?in temel amacı, Türkçe'yi yabanc? dil olarak ö?renen bireylerin dinleme etkinliklerini ba?arılı? bir ?ekilde gerçekle?tirme kapasitelerine duyduklar? güven düzeyini (öz yeterlik inanc?n?) belirlemektir. Bu ölçüm, ö?rencilerin ki?isel algılar?n? ortaya ç?kararak, e?itim programlar?n?n ve materyallerinin ö?rencilerin gerçek ihtiyaçlar?na ve algılanan zorluklar?na göre düzenlenmesine olanak tan?r.

Ölçek, aynı zamanda, dinleme becerisinin farkl? karma??kl?k seviyelerindeki görevlere yönelik öz yeterlik alg?s?n?n ayr??tır?lması?n? sa?lamay? hedefler. Bu sayede, temel düzeyde bilgi algılama ile ele?tirel analiz ve de?erlendirme gibi üst düzey bili?sel süreçler arasındaki öz yeterlik farklar? tespit edilebilir ve hedef kitleye yönelik spesifik müdahale stratejileri geli?tirilebilir.

Yapı

Türkçe Ö?renenler i?çin Dinleme Becerisi Öz Yeterlik Ölçe?i, öz yeterlik teorisi çerçevesinde yapılandırılmıştır. Ölçek, dinleme becerisini tek bir bütün olarak de?il, farkl? bili?sel görevleri içeren çok boyutlu bir yapı? olarak ele alır. Bu çok boyutlu yapı, ö?rencilerin kendilerini ne kadar yeterli gördüklerini detaylı? bir ?ekilde analiz etmeye imkan verir.

Ölçek, toplam 18 maddeden oluşmakta olup, bu maddeler üç ana alt boyutta toplanmıştır. Bu alt

boyutlar, dinleme sürecindeki bili?sel hiyerar?iyi yans?t?r: Temel Bilgi Düzeyi (anlama ve hat?rlama), Kavrama-Sentez (bilgiyi i?leme ve ili?kilendirme) ve Üst Düzey De?erlendirme (ele?tirel dü?ünme ve yarg?lama). Bu faktörler, dinleme becerisinin sadece pasif bilgi al?m?ndan ibaret olmad???n?, ayn? zamanda aktif bili?sel süreçler gerektirdi?ini göstermektedir.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, geli?tirme makalesinde detayland?r?lm??t?r. Ölçe?in yap? geçerli?i, uygulanan Faktör Analizi sonuçlar? ile desteklenmi?tir. Bu analizler, 18 maddenin teorik olarak öngörülen üç alt boyutu do?rulad???n? göstermi?tir. Maddelerin faktör yükleri ve alt boyutlar aras?ndaki korelasyonlar, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? (dinleme becerisine yönelik öz yeterlik) ba?ar?l? bir ?ekilde temsil etti?ini kan?tlamaktad?r.

Kapsam geçerli?i aç?s?ndan, ölçek maddelerinin yabanc? dil olarak Türkçe ö?renenlerin dinleme deneyimlerini ve kar??la?t?klar? zorluklar? yeterince temsil etmesi sa?lanm??t?r. Bu, uzman görü?leri al?narak ve ilgili literatür taranarak gerçekleştirilmi?tir. Ölçe?in, dinleme becerisinin temel, orta ve ileri düzeydeki tüm yönlerini içermesi hedeflenmi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirlik analizleri, iç tutarlılık katsay?s? (Cronbach Alfa) hesaplamalar? ile gerçekleştirilmi?tir. Geli?tirme çal??mas?nda, ölçe?in genel olarak yüksek düzeyde iç tutarlılı?a sahip oldu?u raporlanm??t?r (spesifik katsay?lar mevcut kaynakta belirtilmemi?tir, ancak geli?tirme makalesinde mevcuttur). Yüksek güvenilirlik katsay?s?, ölçek maddelerinin kendi alt boyutlar? içinde tutarlı bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü ve dolay?s?yla ölçüm sonuçlar?n?n kararlı???n? sa?lamaktad?r.

Alt boyutlar baz?nda da güvenilirlik analizleri yap?lm??t?r. Her bir alt boyutun (Temel Bilgi Düzeyi, Kavrama-Sentez, Üst Düzey De?erlendirme) ayr? ayr? yüksek güvenilirlik de?erleri sergilemesi, ölçe?in sadece bütün olarak de?il, parçal? analizlerde de güvenilir sonuçlar üretti?ini göstermektedir. Bu, ara?t?rmac?lar?n spesifik dinleme yeterlik alanlar?na odaklanmas?na imkan tan?r.

Faktör Analizi

Türkçe Ö?renenler ?çin Dinleme Becerisi Öz Yeterlik Ölçe?i'nin yap?s?sal temeli, Aç?mlayıc? Faktör Analizi (AFA) kullan?larak belirlenmi?tir. Analiz sonucunda, ölçe?in toplam varyans?n önemli bir k?sım?n? aç?klayan, 18 maddeden olu?an ve üç faktörlü bir yap?ya sahip oldu?u tespit edilmi?tir. Bu üç faktör, dinleme becerisinin hiyerar?ik do?as?n? yans?tmaktad?r:

Temel Bilgi Düzeyi (11 madde): Dinlenen metindeki aç?k ve do?rudan bilgileri anlama, kelime ve

cümle düzeyinde temel anlam çökarma yeterli.

Kavrama-Sentez (4 madde): Dinlenen bilgileri birleştirme, ana fikri çökarma, çökarmada bulunma ve anlam yaplandırma yeterli.

Üst Düzey Değerlendirme (3 madde): Dinlenen içeriği eleştirel olarak değerlendirme, yargılama, amaç ve ton gibi gizli anlamları yorumlama yeterli.

Bu faktör yapısı, ölçmenin sadece yüzeydeki anlama becerisini değil, aynı zamanda derinlemesine bilişsel işlemeyi gerektiren yeterlikleri de ölçtüğünü kanıtlamaktadır.

Araç

Test Türü: Geliştirme Türü Psikolojik Ölçek

Format: Öz Bildirim Ölçeği

Dil Formatı: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler

Yaş Grubu: Genellikle üniversite düzeyindeki veya yetişkin yabancı dil öğrencileri

Popülasyon Detayları: Türkçe Öğretim Merkezlerinde (TÖMER) veya benzeri kurumlarda Türkçe öğrenimi gören farklı dil seviyelerindeki öğrenciler.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li Likert ölçeği formatında derecelendirilmiştir. Katılımcılardan, her bir dinleme becerisi ifadesine ne kadar güvendiklerini belirtmeleri istenir. Puanlama genellikle "Hiç Yeterli Değilim" (1) ile "Tamamen Yeterliyim" (5) arasında değişmektedir.

Anahtar Kelimeler

Ölçme ve Değerlendirme, Öz Yeterlik, Dil Eğitimi, Dinleme Anlama, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Faktör Yapısı.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Havva Yaman

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Kaynakta belirtilmemiştir.

İletişim E-posta Adresi: hyaman@sakarya.edu.tr

Kurumsal Adres: Sakarya Üniversitesi (Sorumlu Yazarın Affiliasyonu)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2016 (Yayın Tarihi)

Kullanım Şinleri ve Ücret: Ölçek, akademik araştırmalarda genellikle referans gösterilerek ücretsiz kullanılabilir. Ticari veya büyük ölçekli uygulamalar için yazarla iletişime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Yaman, H. ve Tulumcu, F. M. (2016). **Yabancı Dil olarak Türkçe Öğrenenler İçin Dinleme Becerisi Öz Yeterlik Ölçeği geliştirilmesi.** *Turkish Studies*, 11(3), 2371-2386.

Makalenin orijinal bağlantısı: turkishstudies.net

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: turkce-ogrenenler-icin-dinleme-becerisi-oz-yeterlik-olcegi-toad.pdf

Türkçe Öğrenenler İçin Dinleme Becerisi Öz Yeterlik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek, 18 madde ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır:

Temel Bilgi Düzeyi (11 m): Bu alt boyut, dinlenen metinlerdeki temel bilgileri anlama ve ayırt etme becerisine yönelik öz yeterlik algısı ölçer.

Kavrama-Sentez (4 m): Bu alt boyut, dinlenen bilgileri birleştirme, metnin ana fikrini çıkarma ve çıkarımlar yapma becerisine yönelik öz yeterlik algısı ölçer.

Üst Düzey Değerlendirme (3 m): Bu alt boyut, dinlenen metni eleştirel olarak değerlendirme, konunun amacı ve bakış açısı analiz etme gibi ileri düzey bilişsel yeterliklere yönelik öz yeterlik algısı ölçer.